

KAJMAK IN MARMELADA

Kajmak in marmelada je še en *mainstreamovski* film letos, ki je prijetno presenetil, in spet v žanru, ki Slovincem ni najbolj pisan na kožo. Komedija je sama po sebi ena najzahtevnejših zvrsti, medtem ko lahko romantična komedija na filmu – kot nas zadnje čase vsakič znova “prepričuje” Holivud – še prehitro spolzi v osladen sentimentalizem, stereotipizacijo spolnih vlog in poveljevanje družinskih vrednot, skratka v ideologizacijo vsakdanjega življenja in prodajanje cenenih potrošniških receptov za instantno srečo v dvoje, troje itn. Bolj ko hoče biti “realistična”, romantična, gledalcu prijazna in simpatična, bolj postaja abstraktna in anemična. Komedija je nevaren žanr, v katerem se napake seštevajo, nedoslednosti ne pozabljajo, na poti do cilja pa se zlahka izgubi njeno bistvo: nasmejati gledalca. Branko Djurić se je kot izvrsten komediograf v *Kajmaku in marmeladi* tej nevarnosti intuitivno izognil s komičnim pretiranjem, s premišljenim parodiranjem slovensko-južnjaških stereotipov. Pogonski mehanizem romantične komedije je vedno konstitucija para, ki mora, preden mu je dano priti skupaj, skozi serijo dejanskih in namišljenih ovir. Djuro in Tanja sta v filmu kajpak kajmak in marmelada, postopaški Bosanec Božo in delavna Slovenka Špela, ki “pašeta en na drugega”, pa čeprav naj bi se po običaju in dobrem okusu ne jedla skupaj. Ovire na njuni skupni poti so torej zunanje in notranje: na eni strani Božova brezposelnost, lenoba in ignoranca, zaradi katere se lepega dne Špela besno preseli nazaj domov k staršem, na drugi Špelini slovensko zadržani, ksenofobični starši, ki ob nedeljah ob poslušanju goveje muz'ke obvezno jejo govejo žup'co, hčerki edinki pa vsekakor želijo “kaj boljšega”. Ker Božo v bistvu ni slab fant, se resno zamisli nad partnersko krizo in sklene, da si bo po vzoru pridnih Slovencev poiskal službo. Po tej akcijski dramski ekspoziciji, obilno začinjeni z verbalno in situacijsko komiko, katere višek in humorni presežek je prizor na ulici,

v katerem se prvič po prepiru srečata Špela in Božo v kostumu Miki Miške ter si javno izmenjata par krepkih, se začenja veseli tobogan stereotipizacije “enih in drugih”: mafijaških, oboroženih, sebe polnih Balkancev, ki se znajo ukvarjati zgolj z nelegalnimi posli in “izigravati” nasilniške frajerje, in zafrustriranih, neuživaških, samomorilskih, malenkostnih, servilnih Slovincih z manjvrednostnim kompleksom, ki jim je provincialna, oktoberfestovska Avstrija “ideal jaza”, zaradi česar se tudi v gostilni lahko zabavajo le z grotesknimi “einerjeri in zweijerji”. V tej satirično kritični poantiranosti sta preprosta in naivna Božo in Špela kot protagonista ljubezenske zgodbe, ki presega družbene predsodke, ob vseh človeških napakah in smešnosti edina prava pozitivca. V komediografski praksi izkušeni in nadarjeni Branko Djurić se namreč dobro zaveda, da junak v komediji ne more biti negativen, da se gledalca lovi na pozitivno identifikacijo, zato bo njegovo razvedrilo, konzuma željno špateatrovsko in poptevejevsko občinstvo zagotovo prišlo v množicah kljub temu, da mu drži ogledalo, ki izkrivlja njegovo samopodobo. Pa čeprav samo zaradi njegove “blagovne znamke” in štosov, ki te hočeš nočeš nasmejejo. To pa je navsezadnje tudi osnovni namen in funkcija komedije. *Kajmak in marmelada* seveda ni kakšen filmski ali režijski dosežek, je pa nedvomno še en Djurov komediografski *tour de force*, ki me je kot “družinski projekt” zakoncev Djurić-Ribič s svojo pogumno neposrednostjo in iskrenostjo, za katero se zdi, kot da izrašča iz nekega napol avtobiografskega zaledja, prepričal bolj kot večina v zadnjih letih posnetih slovenskih komedij. Vsekakor me je nasmejal bolj kot Srebotnjakova sofisticirana *Oda Prešernu* (2001) ali Burgerjev *V lero* (1999), bolj kot Kozoletov oziroma Magnificov *Stereotip* (1997), bolj kot Hočvarjev *Jebiga* (2000) in bolj kakor kot *Kajmak ljudska Zadnja večerja* (2000). Res pa je tudi, da se v kinu že dolgo nisem smejala ...

35 mm, barvni, 90 min

producent Ata produkcija d.o.o. in RTV Slovenija **režija** Branko Djurić **scenarij** Branko Djurić
fotografija Sven Pepeonik **glasba** Saša Lošić **montaža** Miran Miošič **igrajo** Branko Djurić
(Božo), Tanja Ribič (Špela), Dragan Bjelogrić (Božov prijatelj), Igor Samobor (sosed), Vlado Novak (Špelin oče), Teja Glažar (Špelina mama), Rene Bitorajac, Sasha Dragaš, Magnifico

mateja valentinič